बारुदी सुरुङ्ग अनुगमन प्रतिवेदन
नेपाल

Landmine Monitor Report
Nepal

(सन् २००६)

प्रकाशक

बारुदी सुरुङ्ग प्रतिबन्ध अभियान नेपाल

सीतापाइला, रिङ्गरोड
पोष्ट बक्स नं. : ५८४०, काठमाडौं नेपाल
फोन नं. : ४२७८९९० फ्याक्स नं. : ४२७७४२८
ईमेल : ncbl@mail.com.np
वेब साईट : http://www.nepal.icbl.org

कृति : बारुदी सुरुङ्ग अनुगमन प्रतिवेदन, नेपाल (सन् २००६)

प्रकाशक : बारुदी सुरुङ्ग प्रतिबन्ध अभियान नेपाल

सर्वाधिकार : बारुदी सुरुङ्ग प्रतिबन्ध अभियान नेपाल

मिति : १४ सेप्टेम्बर २००६

प्रकाशकको तर्फबाट

विगत द्वन्द्वको क्रममा प्रयोग भएको बारुदी सुरुङ्ग विस्फोटक पदार्थहरूले द्वन्द्वरत पक्षहरू मात्र होइन व्यापक रूपमा सर्वसाधारणहरू पनि हताहत भए । बारुदी सुरुङ्ग प्रतिवन्ध अभियानले अन्तरराष्ट्रिय अभियानको रूपमा सन् १९९५ देखि नेपालमा बारुदी सुरुङ्ग विरुद्धको अभियान संचालन गर्दै आइरहेको छ । बारुदी सुरुङ्ग अनुगमन रिपोर्ट यसै संस्थाको एक प्रमुख कार्य मध्येको रूपमा सन् १९९८ देखि रहँदै आएको छ । सन् १९९९ देखि प्रतिवेदन रिपोर्टलाई प्रकाशित गर्दै आइरहेको छ । अनुगमन अन्तरराष्ट्रिय बारुदी सुरुङ्ग अनुमगन प्रतिवेदनको एक भाग हो । यस वर्षको प्रतिवेदनमा सन् २००५ मे देखि २००६ मे महिनासम्मको तथ्याङ्कलाई समेट्न कोशिस गरिउको छ । केही विशेष उल्लेखनीय घटनाहरू मे पछिको पनि समेट्ने कोशिश गरिएको छ ।

यस अनुगमन प्रतिवेदनमा विशेषगरी बारुदी सुरुङ्ग प्रतिवन्ध सम्बन्धी नीति प्रयोग ओसार पसार, भण्डारण, माइन्स हटाउने र नष्ट गर्ने कार्य, घाइते र मर्नेहरूको तथ्याङ्क र उनीहरूको सहयोगलाई नै विशेष रूपमा समावेश गरिएको छ ।

यस संस्थाले यस प्रतिवेदनलाई प्रकाशित गरी पाठकहरू समक्ष पुऱ्याउनु जमर्को गरेको छ । यसमा पाठकहरूको जानकारीको लागि बारुदी सुरुङ्ग सम्बन्धमा सन् २००६ मा विश्वव्यापी रूपमा समावेश गरिएको छ ।

यो प्रतिवेदनलाई पाठकहरूले अध्ययन गरी यस सम्बन्धी प्रतिक्रिया पठाई आगामी दिनको अध्ययन कार्यलाई सहज र तथ्ययुक्त बनाउन सहयोग पुऱ्याउनु हुनेछ भन्ने यस संस्था आशा गर्दछ । यहाँहरूको सानो सहयोगले बारुदी सुरुङ्गको समस्यालाई न्यून गर्न तथा पूर्ण रूपमा समाधान गर्न, पीडितहरूले आवश्यक राहत पाउन खतराबाट बच्नको लागि जन चेतना बढाउन सहयोग पुग्नेछ भन्ने कुराका हामी विश्वस्त छौं ।

यो प्रतिवेदन तयार पार्न तथा प्रकाशन गर्न सहयोग गर्नु हुने सम्पूर्णलाई यस संस्था हार्दिक धन्यवाद एवं आभार प्रकट गर्दछ । धन्यवाद ।

१४ सेप्टेम्वर २००६ (२९ भाद्र २०६३)

बारूदी सुरुङ्ग विरुद्धको अन्तराष्ट्रिय अभियान (ICBL) को अपिल

- मानव विरुद्ध लक्षित बारूदी सुरुङ्गको प्रयोग, उत्पादन, भण्डारण, विक्रि, स्थानान्तर, निर्यातको विश्वव्यापी रुपमा प्रतिवन्ध गरौं ।
- बारूदी सुरुङ्ग प्रतिवन्ध सन्धि (Mine Ban Treaty) मा सहि गरौं, अनुमोदन गरौं र लागू गरौं ।
- बारूदी सुरुङ्ग नष्ट गर्न सचेतनता अभियान कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने श्रोतहरु वृद्धि तथा परिचालन गरौं ।
- घाइतेहरुको पुनर्स्थापना तथा सहयोगको लागि श्रोतहरुको वृद्धि तथा परिचालन गरौं ।

बारूदी सुरुङ्गलाई प्रतिवन्ध गर्न बनेको सन्धि

धारा २
परिभाषा

मानव विरूद्ध लक्षित बारूदी सुरूङ्ग (Anti Personnel Mine)

१. व्यक्तिको उपस्थिति, सामीप्य वा संसर्गबाट विस्फोट हुने गरी तयार गरिएको त्यस्तो संयन्त्र जसले एक वा एक भन्दा बढी व्यक्तिलाई अपाङ्ग बनाउन, चोट पुऱ्याउन अथवा मार्नसक्छ, लाई वारूदी सुरुङ्ग (Mines) भन्ने जनाउँछ । यसको बिपरित यातायात (सवारी) को उपस्थिति, सामीप्य वा संसर्गबाट बिस्फोट हुने अनियन्त्रित (एन्टी ह्रेन्डलिङ डिभाइस) उपकरणहरूले सज्जित बारूदी सुरूङ्गलाई यसको प्रकृतिको कारणले मानब बिरूद्ध लक्षित बारूदी सुरूङ्ग (Anti Personnel Mine) मानिदैन ।

२. बारूदी सुरूङ्ग (Mines) भन्नाले जमिन मुनि, जमीनमा, जमीननिर वा अन्य जमीनका सतहमा बिछ्याउने र व्यक्ति वा सवारी साधनको उपस्थिति, सामीप्य वा संसर्गबाट विस्फोट हुने किसिमले तयार गरिएको युद्ध वा घातक सामग्रीलाई जनाउँदछ ।

३. वारूदी सुरूङ्ग (Mines) को सुरक्षार्थ तथा त्यसको पुर्जा वा त्यससंग सम्बन्धित वा जोडिएको वा मुन्तिर जडान गरिएको उपकरण नै एन्टी हैन्डलिंग डिभाइस हो । वारूदी सुरूङ्गलाई असर पार्ने काम हुनेवित्तिकै वा वाधा उत्पन्न गर्नेवित्तिकै यो क्रियाशील हुन्छ ।

४. मानव विरूद्ध लक्षित बारूदी सुरूङ्ग (Anti Personnel Mine) राखिएको क्षेत्रको हस्तान्तरणलाई हैन बरु राष्ट्रिय भूमिभित्र वा भूमिबाट मानव विरुद्ध लक्षित बारूदी सुरूङ्ग (Anti Personnel Mine) को भौतिक आवागमनको साथै वारूदी सुरूङ्गको स्वामित्वको हस्तान्तरण वा नियन्त्रणलाई "हस्तान्तरण" (Transfer) भनिन्छ ।

५. वारूदी सुरूङ्ग (Mines) को अवस्थिति वा अवस्थितिको आशंकाका कारण खतरनाक ठानिएको क्षेत्रलाई वारूदी सुरूङ्ग "प्रभावित क्षेत्र" (Mined Area) भनिन्छ ।

धारा ३
अपवाद

१. दफा एकको सामान्य कर्तब्यको बाबजूद पनि वारुदी सुरुंग (Mines) को अनुसन्धान वा त्यसको पत्ता लगाउने तालिम, वारुदी सुरुंग को नष्ट (Clearence) का लागि यसको संचय वा हस्तान्तरणलाई स्वीकृत गरिएको छ । तर यस्ता वारुदी सुरुंग (Mines) को संख्या उल्लिखित उदेश्यका लागि नभई नहुने भन्दा बढता हुने छैन ।

२. मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदि सुरुङ्ग (Anti Personnel Mine) लाई नष्ट गर्नका लागि यसको हस्तान्तरण स्वीकार गरिएको छ ।

धारा ४
मानव विरुद्ध लक्षित वारुदी सुरुंग (Anti Personnel Mine) को नष्ट

भण्डारन गरिएका मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदि सुरुङ्ग (Anti Personnel Mine) को विनाश भाग ३ मा उल्लेखित गरिएका अबस्थामा बाहेक हरेक राज्य पक्षले भण्डारन गरी राखिएका वा त्यस देशको अधिकार वा नियन्त्रणमा रहेका मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदि सुरुङ्ग (Anti Personnel Mine) को सके सम्म छिटो, महासन्धीमा हस्ताक्षर गरेको चार बर्ष भन्दा ढिलो नहुने गरी विनाश गर्नेछ वा त्यसको प्रत्याभूति दिनेछ ।

धारा ५
वारुदी सुरुङ्ग "प्रभावित क्षेत्र" (Mined Area) मा नै मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदी सुरुङ्ग (Anti Personnel Mine) को विनास

१. प्रत्येक राज्य पक्षले आफ्नो अधिकार वा नियन्त्रणमा रहेको मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदि सुरुङ्ग (Anti Personnel Mine) सकेसम्म छिटो तर यस महासन्धीमा हस्ताक्षर गरेको दश बर्ष भन्दा ढिलो नहुने गरी वारुदी सुरुंग प्रभावित क्षेत्र (mines Area) मा नै विनाश गर्नेछ वा बिनाशको प्रत्याभूति दिनेछ ।

२. प्रत्येक राज्य पक्षले आफ्नो अधिकार अथवा नियन्त्रणमा रहेका स्थानका मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदी सुरुङ्ग (Anti Personnel Mine) राखिएको थाहा भएका वा शंका लागेका सबै क्षेत्रहरू पत्ता लगाउन हर सम्भव प्रयत्न गर्नेछ र मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदि सुरुङ्ग (Anti Personnel Mine) नष्ट नगरुञ्जेल नागरिकहरूलाई त्यस ठाउँमा पूर्ण निषेध गर्न सम्भब भए सम्म चाँडो

आफ्नो अधिकार वा नियन्त्रणमा रहेका सबै मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदि सुरुङ्ग (Anti Personnel Mine) को वार वा अर्को वारुदि सुरुंगद्वारा परिधी रेखाङ्कन गरिएको, रेखदेख गरिएको तथा सुरक्षित पारिएको हुनु पर्नेछ । ३ मे १९९६ मा संसोधन गरिए बमोजिम Mines, Booby Trapes तथा अन्य उपकरणहरूको प्रयोग सम्बन्धी निषेध वा बन्देज तथा अत्यन्त हानीकारक तथा हृदय बिदारक असर पार्ने केही परम्परागत हतियारको प्रयोग सम्बन्धी बन्देज वा निषेधका महासन्धी प्रतिको अनुबन्धको मस्यौदा अनुरुपको स्तरको रेखाङ्कन कम्तीमा पनि हुनु पर्नेछ ।

३. अनुच्छेद १ मा उल्लेख गरिए अनुसारको समयमा मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदि सुरुङ्ग (Anti Personnel Mine) को विनाश गर्न वा विनाश गर्ने अबस्था नभएको विश्वास राज्य पक्षलाई लागेको छ भनी त्यसले राज्य पक्षहरूको बैठकमा वा पुन मूल्याङ्कन सभामा त्यस्ता वारुदि सुरुंग (Mines) को विनाश निम्ति दश बर्ष सम्मको समयाबधि थप्ने बारे अनुरोध पेश गर्न सक्नेछ ।

४. प्रत्येक अनुरोधमा निम्न लिखित कुराहरू हुने छन् :
(क) प्रस्ताबित समयाबधिको विस्तार गर्ने अवधि
(ख) प्रस्ताबित विस्तार गर्नु पर्नाको कारणको पूर्ण ब्याख्याका साथै :
अ) वारुदि सुरुंग हटाउने राष्ट्रिय कार्यक्रमको लागि गरिएका तयारी र कामको स्थिति
आ) मानव विरुद्ध लक्षित वारुदि सुरुंग (Anti Personnel Mines) को विनाशका निम्ति राज्य पक्ष सँग उपलब्ध आर्थिक तथा प्राविधिक साधन
इ) मानव विरुद्ध लक्षित वारुदि सुरुंग (Anti Personnel Mines) लाई वारुदि सुरुंग प्रभावित क्षेत्रमा नै विनाश गर्न राज्य पक्षको क्षमतामा बाधा अडचन पुयाउने परिस्थिति
ग) अवधी थपका मानवीय, सामाजिक, आर्थीक तथा वातावरणीय परिणामहरू (Implecations)
घ) अबधीको विस्तारको प्रस्तावित अनुरोध संग सम्बन्धित अन्य कुनै जानकारी

५. अनुच्छेद ४ का अवधारणाहरूलाई विचार गरेर राज्य पक्षहरूको बैठक अथवा पुनः मूल्यांकन सम्मेलन (Review Conference) ले यस राज्य पक्षको अनुरोधको मूल्याङ्कन गर्नेछ र उपस्थित राज्य पक्षहरूको बहुमत अनुसार अवधि थप गर्नेकी नगर्ने भन्ने कुरा निर्णय गर्नेछ ।

६. यो धाराको ३, ४ र ५ अनुच्छेद अनुसार नयाँ अनुरोध पेश गरेमा अवधी थप बारे नवीकरण गर्न सकिन्छ । यो माग अनुरुप राज्य पक्षले पुनः अवधी थप गराउन चाहेमा राज्यपक्षले पहिलो अवधी थप हुँदा के के काम गरेको थियो त्यसको थप जानकारी दिनु पर्नेछ ।

धारा ६
अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग तथा सहायता

१. यस महासन्धी अनुरुप आफ्नो दायीत्व निर्बाह गर्दा प्रत्येक राज्य पक्षको सम्भब भएसम्म अर्को राज्य पक्षसंग सहायता खोज्ने र सहयोग प्राप्त गर्ने अधिकार हुनेछ ।

२. प्रत्येक राज्य पक्षले यो महासन्धीको कार्यान्वयनका सम्बन्धमा संयन्त्र सामान र वैज्ञानिक तथा प्राविधिक जानकारी सहजै आदान प्रदान गर्न पाउनु पर्छ तथा पूर्णरुपले सहभागिता हुन पाउनु पर्छ । मानवीय उद्धेश्यका लागि सम्बन्धित प्राविधिक जानकारी तथा बारुदी सुरुङ्ग हटाउने संयन्त्रका प्राबधान माथि राज्य पक्षले अनाबश्यक दवाब दिन पाउने छैन ।

३. प्रत्येक राज्य पक्षले त्यस्तो गर्नु पर्ने अवस्थामा बारुदी सुरुङ्गवाट शिकार भएकाहरूको हेरचाह तथा पुनर्वास तथा सामाजिक र आर्थिक पुनर्एकीकरण तथा बारुदी सुरुङ्ग सचेतनता कार्यक्रमका लागि सहायता दिनुपर्छ । यस्ता सहायता अन्य संस्था, संयुक्त राष्ट्र संघको व्यवस्था, अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय, राष्ट्रिय संगठन वा संस्थाहरू, रेडक्रस अन्तर्राष्ट्रिय समिति, राष्ट्रिय रेडक्रस तथा रेड क्रेस्सेन्ट सोसाइटीहरू र तिनका अन्तर्राष्ट्रिय महासंघ गैर सरकारी संस्थाहरू मार्फत अथवा द्बिपक्षीय आधारमा दिन सकिन्छ ।

४. प्रत्येक राज्य पक्षले त्यस्तो गर्नुपर्ने अवस्थामा बारुदी सुरुङ्ग हटाउन तथा सम्बन्धित काम कारवाहीका लागि सहायता प्रदान गर्नेछ । यस्ता सहायता अन्य संस्था, संयुक्त राष्ट्र संघको व्यवस्था, अन्तराष्ट्रिय वा क्षेत्रीय संगठन वा संस्थाहरू, गैर सरकारी संस्थाहरू तथा संगठनहरू मार्फत अथवा द्विपक्षीय आधारमा अथवा संयुक्त राष्ट्र संघ भोलन्टरी ट्रस्ट फण्ड फर एसिस्टेन्स इन माइन क्लियरेन्स (United Nations Voluntary Trust Fund for Assistance in mine clearance) अथवा वारुदि सुरुंग हटाउने काममा लागेका अन्य क्षेत्रीय कोष मार्फत दिन सकिन्छ ।

५. हरेक राज्य पक्षले त्यस्तो गर्नु पर्ने अवस्थामा भण्डारन गरिएका मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदी सुरुङ्ग (Anti Personnel Mines) को विनाशको लागि सहायता दिनेछ ।

६. संयुक्त राष्ट्र संघीय व्यवस्था अन्तर्गत स्थापित खास गरी बारुदी सुरुङ्ग हटाउने बिभिन्न उपाय र प्रविधि, बिशेषज्ञहरूको सूची, बिशेषज्ञ एजेन्सीहरू अथवा सम्बन्धित कामका सम्पर्कका राष्ट्रिय स्थानहरूका जानकारी हरेक राज्य पक्षले तथ्याङ्कको आधारमा दिनेछ ।

७. संयुक्त राष्ट्रसंघ, क्षेत्रीय संगठन, अन्य राज्य पक्षहरू अथवा अन्य सक्षम सरकारी अथवा गैर सरकारी संस्थालाई आफ्नो अधिकारीहरूले बिस्तारपूर्बक बारुदी सुरुङ्ग (Mines) निस्क्रिय तुल्याउने (Demining) कार्यक्रमको सहयोग गरी अरु कुराहरूका अतिरिक्त निम्न कुराहरू निर्धारण गर्ने:

क) मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदी सुरुङ्ग (Anti Personnel Mines) समस्याको सीमा र क्षेत्र

ख) यो कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न आवश्यक आर्थिक, प्राविधिक तथा मानव साधन

ग) सम्बन्धित राज्य पक्षको अधिकार क्षेत्र अथवा नियन्त्रण भित्रका बारुदी सुरुङ्ग बिछ्याइएको क्षेत्रहरूबाट मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदी सुरुङ्ग (Anti Personnel Mines) को बिनाश गर्न लाग्ने आवश्यक अनुमानित बर्ष

घ) बारुदी सुरुङ्ग दुर्घटनाबाट हुने मृत्यूका घटना न्यून गर्न बारुदी सुरुङ्ग सचेतनता कार्यक्रम

ङ) बारुदी सुरुङ्गका शिकार भएकाहरूलाई सहायता

च) यी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धित राष्ट्रका सरकार तथा सम्बन्धित सरकारी, अन्तर सरकारी अथवा गैर सरकारी संस्था बिचका सम्बन्ध

(८) यस धारा अन्तरगत सहायता दिने वा लिने प्रत्येक राज्य पक्षले सहमत भएका सहायता कार्यक्रम पूर्ण तथा शिघ्र लागु गर्न सहयोग गर्नेछ ।

दफा ७

पारदर्शी उपाय

१. व्यबहारिकताको ख्याल गरेर प्रत्येक राज्य पक्षले सकेसम्म छिटो आफूले महासन्धीमा हस्ताक्षर गरेको १८० दिन भन्दा ढिलो नहुने गरी निम्न कुराहरूको सम्बन्धमा संयुक्त राष्ट्र संघका महासचिबलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ

क) दफा ९ मा उल्लेखित राष्ट्रिय कार्यान्वयन पद्धति

ख) राष्ट्रमा रहेको वा राष्ट्रसंग रहेको वा त्यसको अधिकार वा नियन्त्रणमा रहेको वा भण्डारन गरिएको मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदी सुरुङ्ग (Anti Personnel Mines) तथा त्यसको बिनाश गरिएका किसिम र परिमाण तथा सम्भब भएसम्म भण्डारन गरिएका प्रत्येक किसिमका ती बारुदी सुरुङ्गका लट नम्बर (Lot number) उल्लेख गर्ने ।

ग) सम्भब भए सम्म वारुदि सुरुंग प्रभावित क्षेत्र रहेका स्थान अथवा शंका लागेका स्थान तथा अधिकारमा रहेका वा अवस्थित मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदी सुरुङ्ग (Anti Personnel Mines) र हरेक वारुदि सुरुंग प्रभावित क्षेत्रमा राखिएका मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदी सुरुङ्ग (Anti Personnel Mines) का किसिम तथा परिमाण उल्लेख गर्नु पर्ने ।

घ) बारुदी सुरुङ्ग खोज्ने, पन्छाउने वा विनाश गर्ने कार्यमा, बिकाश वा तालिमको लागि राखिएका वा हस्तान्तरण गरिएका अथवा बिनाशको लागि हस्तान्तरण गरिएका सबै मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदी सुरुङ्ग (Anti Personnel Mines) को किसिम, परिमाण र सम्भब भए लट नम्बरका साथै राज्य पक्षबाट दफा ३ अनुसार मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदी सुरुङ्ग (Anti Personnel Mines) राख्न वा हस्तान्तरण गर्न अख्तियार प्रदान गरेका संस्थाहरू

ङ) मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदी सुरुङ्ग (Anti Personnel Mines) उत्पादन कार्य बदल्न अथवा प्रतिबन्ध लगाउन गरिएका कार्यक्रमको स्थिति

च) मानब बिरुद्ध लक्षित बारुदी सुरुङ्ग (Anti Personnel Mines) को बिनाश निम्ति प्रयोग गरिएका बिधि, बिनाश स्थल र सुरक्षाको अनुकुलता तथा वातावरणीय मापदण्डको जाँचका साथै दफा ४ र ५ अनुसार ती बारुदी सुरुङ्गको विनाशको निम्ति भएका कार्यक्रमको अवस्था

छ) उक्त सम्मेलनको प्राबधानमा राज्य पक्षले प्रबेश गरे पश्चात क्रमश: धारा ४ र ५ बमोजिम नष्ट गरिएको हरेक किसिमको मानव विरुद्ध लक्षित वारुदी सुरुंगका परिमाण छुट्याउने र सम्भब भए सम्म धारा ४ अनुरुप नष्ट गरिएका मानव विरुद्ध लक्षित वारुदी सुरुंगको प्रत्येक किसिममा लट नं.(Lot Number) राख्ने ।

ज) बर्तमान राज्य पक्षको स्वमित्वमा रहेका र अन्य तवरले उत्पादन गरिएका मानव विरुद्ध लक्षित वारुदी सुरुंगको प्रत्येक किसिमको प्राविधिक बिशेषताहरूको विवरण र थाहा भए सम्म यस्ता बर्गीकृत जानकारी दिने जसले गर्दा मानव विरुद्ध लक्षित वारुदी सुरुंगको पहिचान र तिनको सफाया गर्न सजिलो होस; कम्तिमा यस्तो खाले जानकारीमा आयतन बिस्फोटकको मात्रा, धातुको मात्रा, रंगिन फोटोहरू तथा अन्य जानकारीहरू समाबेश हुन्छन् जसले खानीहरूको सफाया गर्न सहज होस; र

झ) धारा ५ को अनुच्छेद २ अन्तर्गत पहिचान गरिएका क्षेत्रहरूका बासिन्दालाई शीघ्र र प्रभाबकारी चेतावनी दिन चालिएका कदमहरू

२. यस धारामा ब्यवस्था गरे अनुरुप प्रदान गरिएका जानकारीहरू राज्य पक्षहरूले बर्षेनी अद्यावधिक गर्नेछन् । सो क्रममा गत बर्षको जानकारी पनि हुनेछ । यी सबै जानकारीहरू संयुक्त राष्ट्रका महासचिवलाई प्रत्येक बर्ष अप्रिल ३० तारिख भन्दा ढिलो नगरी प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ ।

३. संयुक्त राष्ट्रका महासचिवले यस्ता प्रतिबेदनहरू राज्य पक्षहरूलाई प्रदान गर्नेछन् ।